

Rad oslobađa

Nove tehnologije donose nam nove radosti (bar nama tehijima :), a čovječanstvu olakšavaju život. U bivšoj državi su nas učili, u duhu marksizma, da tehnologija oslobađa čovjeka od teškog, dosadnog, repetitivnog rada i ostavlja mu slobodno vrijeme da bude kreativan. To je istina, ali nije cijela istina. Koliko je ljudi oko vas kreativno?

Psiholozi kažu da je 15% populacije darovito za nešto (glazbu, slikanje, matematiku, nogomet, plivanje, žongliranje, bilo što...). S druge strane, koliko muškaraca poslije posla ide s dečkima na piće, komentira nogomet, politiku. Takav život nije baš ispunjen kreativnošću, složiti ćete se. Zapravo, velika većina ljudi ne zna što bi s viškom vremena, a moderno društvo nudi rješenje za njih: uvijek možete sjediti satima ispred televizora, s daljinskim upravljačem u rukama, grickajući grickalce i pijuckajući pivo, gledajući nogomet i beskrajne reprize filmova i serija, zavirujući u tuđe živote, kad već nemate svoj vlastiti i, ne smijemo zaboraviti, upijajući usput reklame. Ubijanje viška vremena, to je uloga namijenjena nedarovitima. Umjesto da se sami zabavljaju, sjede pasivno ispred ekrana i puštaju da ih drugi zabavljaju. Televizija je bujica slika između dvije reklame. Industrija dangubljenja nudi i drugačije sprave za ubijanje vremena: pametne telefone, tablete, društvene mreže.

Naš populistički, ali lucidni trener Ćiro Blažević, dok objašnjava što je sve potrebno za uspjeh, na prvom mjestu spominje talent, ali kao najmanje važnu komponentu. U svakom selu ima talentirane djece, ali većina neće nikad ništa postići u životu. Uz talent treba imati jaku volju i upornost, jer uspjeti moraš usprkos svim problemima, podmetanjima okoline. Dobro dođe i stimulativna sredina koja podržava talente. Ćiro znakovito dodaje kako nikad nije puštao u svlačionicu "političare"!

Techies su, bar oni pravi, uvijek zaigrani i uvijek spremni istraživati. Tako je prošle godine, kao rezultat zabavnog istraživanja, etički haker [Samy Kamkar](#) [1] složio spravicu koja izgleda kao običan USB punjač za mobitele, tablete. No u kućištu se krije Arduino matična ploča koja hvata signale bežične tipkovnice i šalje SMS-ove kad ulovi neku zanimljivu informaciju, na primjer korisničko ime i zaporku. Spravica neko vrijeme radi i nakon što se isčupa iz utičnice, jer ima vlastitu bateriju. Zabavno, zar ne? Na udaru su stariji modeli Microsoftovih bežičnih tipkovnica koji ne koriste AES enkripciju. No čini se da se ideja dopala i nekim tipovima kojima nije do zabave, jer je FBI izdao [upozorenje](#) [2] tvrtkama da aktivno traže *keyloggere* koji mogu krasti povjerljive podatke. FBI upozorava da je uređaj lako prilagoditi za rad na različitim frekvencijama što čini ranjivim brojne uređaje (Bluetooth, WIFI, SMS...). Mnogi zaposleni na posao donose punjače mobitela. Jesmo li ikad pomislili da ih se treba čuvati? Možda je vrijeme da razmislimo.

I tako se opet s tehnologije vraćamo na ljude. Sve što dobronamjerni kreativci naprave može se koristiti u zle svrhe. Tehnologija može vrlo efikasno ubijati ljude, porobljavati ih, nadzirati, usmjeravati njihov način razmišljanja i djelovanja. Marks je smatrao da je čovjek u svojoj biti dobar i kreativan, samo ga loše društveno uređenje kvari. Promjenom društva nabolje promijenit će se i ljudi i čovječanstvo će procvasti. Komunizam je buduće društvo u kojem će svi dobijati prema potrebi, a raditi prema sposobnostima. Država će odumrijeti, jer je parazitska tvorevina. Brak također, jer je institucija koja porobljava žene. Danas se na takav utopizam možemo samo nasmiješiti. Promjena društvenog uređenja bez promjene samog čovjeka je promašen projekt. Dobro i zlo nisu izvan čovjeka, taj vječni dualizam izaziva sukobe koji se neprestano odvijaju u svakom od nas pojedinačno, a ne samo u nečem izvanjskom, na pr. nepravедnom društvu. Jer kako bi nepravедno društvo uopće

postojalo bez loših ljudi koji ga stvaraju i održavaju?

"Arbeit macht frei" je natpis iznad kapije nekolicine nacističkih konclogora, što su iscrpljeni logoraši na prisilnom radu smatrali uvredom. Moju su generaciju učili da je rad stvorio čovjeka, pretvorio ga "iz majmuna u čovjeka", biće koje upravlja svojom sudbinom. Ideologija koja danas prevladava, neoliberalizam, također ima što reći o radu. Neoliberalizam je obećao ekonomski procvat, ali je samo postigao da šačica najbogatijih postane još bogatija, dok srednja klasa osiromašuje. Svijet je sada automatiziran, kompjuteriziran, robotiziran, sve je manje potrebe za ljudskim radom, a ljudska populacija nekontrolirano raste. Kako je konkurencija na tržištu rada sve veća, nije problem smanjivati nadnice. U bivšoj Jugi u Ustavu je kao osnovno ljudsko pravo stajalo pravo na rad, jer čovjek koji ne radi ovisan je o drugima i ne može ostvariti svoje ljudsko dostojanstvo. Danas se puna zaposlenost smatra nemogućom, a zdravstveni i mirovinski sustavi svuda su u svijetu bankrotirali, mada se političari to ne usude priznati. I naša se država zadužuje da bi isplaćivala mirovine i pokrivala minuse u zdravstvu. Koncept 40/40/40 (radiš 40 sati tjedno kroz 40 godina i dobit ćeš mirovinu koja iznosi 40% tvoje plaće) ide u ropotarnicu povijesti. Nova paradigma je mikrozapošljavanje, ljudi preko posredničkih agencija rade, ako imaju sreće, nekoliko sati dnevno. Čekaju da ih se pozove, pa da odrade nešto za poslodavce koji tako štede. One srećkoviće koji su u radnom odnosu poslodavci uz pomoć računala nadziru cijelo vrijeme, pa im surfanje na poslu i čitanje privatnih mailova odbijaju od plaće. Dvadesetpet postotna nezaposlenost je postala normalna pojava u razvijenim zemljama, a s vremenom će bivati sve gore. Kako će izgledati život naše djece? Hoće li se debljati ispred televizora čekajući da im agencija ponudi neki poslić? U isto vrijeme banke dnevno obrću milijarde, naplaćujući proviziju za svaku transakciju, a ne plaćaju porez za to. Zašto je to moguće? Zato što u demokraciji glasačka mašinerija donosi zakone koji odgovoraju najbogatijima. Na zapadu to zovu "zlatno pravilo": tko ima zlato donosi zakone. Naš je Sabor izglasao zakon po kojem državna revizija ne može kročiti u banke koje su u stranom vlasništvu, a kod nas su to gotovo sve. U SAD je normalno da najbogatiji plaćaju najmanje poreza. Warren Buffet je nedavno izjavio da njegova tajnica plaća veći porez od njega. Eto i nama neoliberalnog najboljeg od svih svjetova!

Sve je više ljudi, a sve manje posla! Gdje neoliberalni kapitalizam vidi izlaz iz ovog apsurdna? Jedan od savjeta je da svi radimo ono što rade najuspješniji, najbogatiji: svatko od nas treba postati poduzetnik i investitor. Dio zarade treba odvojiti za ulaganje koje donosi dobit. Ali tu ima jedan "problemčić": ljudi su školovani i odgajani da budu tuđa radna snaga, a zaradu troše na stvari koje im zapravo i ne trebaju, dakle uludo je ulažu u pasivu koja im samo odnosi novac iz džepa. Što oni znaju o ulaganju u aktivu da bi njihov novac zarađivao novac, umjesto da mijenjaju svoj rad za bijednu nadnicu? Da, treba nam kurikularna reforma. Generacije su školovane za "opsluživanje strojeva", zato traže stalan posao, malu plaću koja uredno dolazi i vjeruju da će im mirovina biti dovoljna za život. Ne vide da to vjerovanje pripada industrijskom društvu, a mi danas živimo u postindustrijskom, informatičkom svijetu, u okruženju koje se drastično izmijenilo. Tu se javlja još jedan "problemčić" psihološke prirode. Takvi se ljudi boje rizika, a svako je investiranje rizično. Ne razumiju da je danas upravo vjerovanje u stalan posao izuzetno rizično.

Vaš je kolumnist mjesec dana na bolovanju, pa se uživio u ulogu "suvišnog čovjeka". Nagledao sam se televizije i načitao knjiga. Razvio sam metodu aktivnog gledanja TV-a: umjesto da gledam sve redom i nasumce mijenjam kanale, u programu nađem zanimljiv sadržaj, gasim ton čim počnu reklame i nemilosrdno gasim TV čim završi emisija koju vrijedi gledati. Dokolica mi je pružila priliku da pročitam poneku knjigu koja je kupljena davno na Interliberu i strpljivo čekala da joj otpušem prašinu s korica. Neke od njih govore o novoj društvenoj paradigmi i o pametnom investiranju, kao što se vidi iz priloženog.

Pitate se zašto ne čitam knjige na e-book readeru? Oba su se pokvarila, jednog je mačka gurnula sa stola na pod, pukao je ekran. Drugi je naprosto prestao raditi, u servisu sliježu ramenima. Uostalom, slađe je okretati listove i mirisati papir. Bio sam u napasti da si kupim novi e-book reader, ali ... zar nije bolje uložiti taj novac nekamo da se uvećava? Kad tih 1.000 kn stvori dobit od nekoliko tisuća, onda ću odvojiti za novi e-book reader, a ostatak reinvestirati. Mirovina mi se smiješi za godinu dana, a s njom i vrijeme kad si neću moći priuštiti jutarnju kavu i čitanje novina u obližnjem kafiću. :)

Ako je rad stvorio čovjeka, što će od njega napraviti nerad? Na to će pitanje uskoro trebati dati odgovor. Jesam li vam pričao o trailer parkovima u SAD, velikim parkiralištima s uredno poredanim kamp kućicama, spojenim na struju i vodovod. U njima živi sirotinja od koje su svi digli ruke. Jednom

tjedno idu po čekove socijalne pomoći, plate režije, nakupuju gotovu hranu koju podgrijavaju u mikrovalnim pećnicama, šteke piva i cigareta, pa cijele dane sjede pred televizorom. Djeca im idu u ofucane državne škole, a liječe se u javnim bolnicama koje pružaju minimalnu uslugu. Za nešto više od toga treba imati novaca. U tim parkovima odrasta već treća, četvrta generacija besprizornika. Je li to neoliberalna antiutopija koja nas očekuje? Možda, ako sami prihvatimo takav obrazac života. Ali nama to nije u naravi, zar ne? Znamo se mi pobrinuti za sebe, bez obzira na sve zamke koje nam društvo sprema. Ipak su sistemci kreativci!

pon, 2016-06-13 19:51 - Aco Dmitrović **Kategorije:** [Kolumna](#) [3]

Vote: 5

Vaša ocjena: Nema Average: 5 (1 vote)

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr/node/1654>

Links

[1] <http://thehackernews.com/2015/01/KeySweeper-Arduino-Keyboard-Keylogger.html>

[2] <https://info.publicintelligence.net/FBI-KeySweeper.pdf>

[3] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/71>